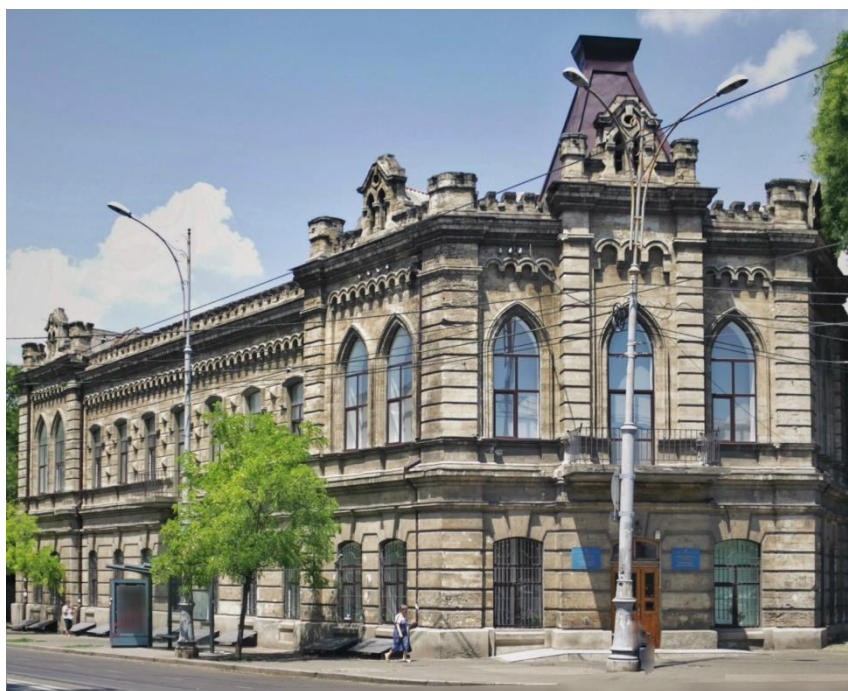

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
БІБЛІОТЕКА

**«БІБЛІОТЕКА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ
ПРОСТОРІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
(до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського)»**

**Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної
конференції**

**17 листопада 2022 року
м. Одеса**

Одеса – 2023

УДК 021:027.7(477.74)(043.2)

Упорядники: кандидат мистецтвознавства, директор бібліотеки О. П. Спасскова, зав. відділом бібліотеки І. В. Панченко, бібліограф 2-ї категорії О. А. Максим.

**Схвалено рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(Протокол № 5 від 24.11.2022р.)**

Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського) : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса) / упоряд. О. П. Спасскова, І. В. Панченко, О. А. Максим. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2023. – 175 с.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

3. Irtysheva I., Kramarenko I., & Sirenko I. The Economy of War and Postwar Economic Development: World and Ukrainian Realities. *Baltic Journal of Economic Studie*. 2022. 8(2). P. 78-82. URL : <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022>
4. Volosiuk M., Vdovychenko L., & Sirenko I. Maritime Clusters as an Innovative Form of Development of Coastal Regions of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2022. 8(2). P. 44-50. URL : <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue>

Оксана Петрівна Крайтель,
завідувач бібліотеки
Фундаментальна бібліотека Одеського
державного аграрного університету
м. Одеса

Валентина Михайлівна Даніленко,
завідувач відділу комплектування та наукової обробки літератури
Фундаментальна бібліотека Одеського
державного аграрного університету
м. Одеса

Ганна Олександрівна Башкатова,
бібліотекар I кат.
Фундаментальна бібліотека Одеського
державного аграрного університету
м. Одеса

ФУНДАМЕНТАЛЬНА БІБЛІОТЕКА ОДАУ – ІСТОРІЯ ДОВЖИНОЮ В СТОЛІТТЯ

Ключові слова: бібліотека, ювілей, 100-річчя, історичний шлях.

2021 рік став ювілейним для Фундаментальної бібліотеки Одеського аграрного університету. Сто років - великий відтинок часу не тільки в житті навчального закладу або бібліотеки, а й цілої країни. За цей період відбуваються значні зміни в усіх сферах діяльності суспільства.

Бібліотеку ХХ сторіччя не можна рівняти з бібліотекою ХХІ. Але в усі часи існування бібліотека виконувала свою основну функцію : забезпечення інформаційних

потреб користувачів : студентів, викладачів, вчених, співробітників, здійснюючих наукову діяльність у вищому навчальному закладі.

Перший етап в історії бібліотеки (1921-39 роки) пов'язаний із відкриттям Одеського Вищого Сільськогосподарського Інституту 28 січня 1918 року, а через три роки (23 березня 1921 року) була заснована бібліотека.

Першим директором нашої бібліотеки став Микола Васильович Смирнов - людина з класичною університетською освітою, який з 1921 по 1960 роки працював в бібліотеці. Багато що в його біографії свідчить не тільки про любов до книги, але і про прагнення зробити в цій справі більше, ніж було до нього.

Микола Васильович за 40 років своєї роботи в бібліотеці інституту не тільки створив величезне книгосховище, але і перетворював книжкові огляди в цінні наукові праці. Його величезні знання книжкових фондів бібліотеки і літератури взагалі викликали глибоку пошану і подяку, оскільки поєднувалися з чуйністю, бажанням допомогти всім, хто звертався до нього за допомогою. Майже не звертаючись до бібліографічних покажчиків, Микола Васильович підбирав літературу. В його голові утримувалося знання десятків тисяч книг із різних питань сільського господарства, і не тільки. До книжкового фонду нашої бібліотеки він відносився, як до власного дітища. Він використовував будь-яку можливість для того, щоб необхідна література стала надбанням бібліотеки. За час своєї роботи в бібліотеці Смирнов збагатив її фонд такими книгами, які є зараз бібліографічною рідкістю.

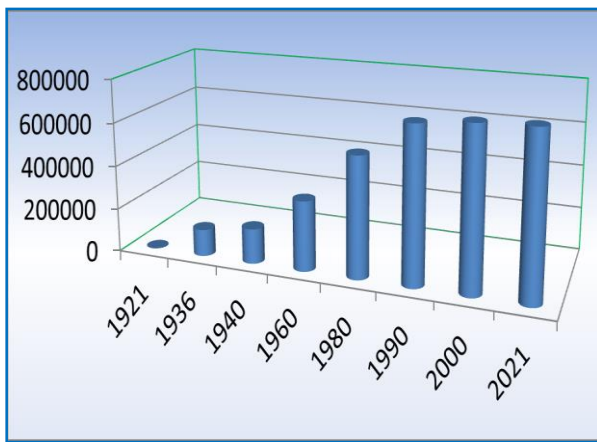
Первинний фонд складався із 1200 примірників. В ті часи не було грошей для поповнення фонду. Інституту допомогли своїми дублетами Одеська публічна бібліотека (нині це Одеська національна наукова бібліотека) та бібліотека Новоросійського університету (нині – Одеський національний університет ім. І. І Мечникова). У 1925 році бібліотека отримала 18 тисяч книг і журналів «Общества сельского хозяйства Юга России». Перейшли до нас фонди бібліотек Харківського інституту організації територій, Єврейського сільськогосподарського інституту, а також книги, подаровані засновниками і першими викладачами Одеського сільськогосподарського інституту.

Саме ці надходження, отримані бібліотекою до початку 30-х років, становлять на сьогоднішній наш великий здобуток – фонд цінних та раритетних видань, який нараховує близько дев'яти тисяч примірників.

На початок 40-х років минулого століття, тобто за 20 років, фонд зріс більш ніж в сто разів і налічував 160 тис. примірників. Наявність такого значного і коштовного фонду дозволила бібліотеці набути статусу Фундаментальної (1938 р.) і стати найбільшою на той час сільськогосподарською бібліотекою на півдні України.

Під час окупації, у роки Великої Вітчизняної війни, гітлерівці завдали Одесі, як і іншим містам, багато зла і горя. Не уникнув цієї долі Одеський сільськогосподарський інститут. Окупанти зруйнували, вивезли, розікрали обладнання інститутських кабінетів і лабораторій, спустошили бібліотеку та навчальні господарства. Значну частину книжкового фонду вдалося зберегти співробітникам бібліотеки : М. В. Смірнову, Є. Ф. Ролік, Є. С. Казаненко.

Після закінчення війни та відновлення інституту фонд та штат бібліотеки поступово збільшувались. З 1960 року було включено у штатний розклад посаду бібліографа і в той же рік у навчальний план було введено курс з основ бібліографії та бібліотекознавства.

Такий курс лекційних та практичних занять читається для студентів-першокурсників і донині.

У період 60-80-х років значна увага приділялася формуванню фонду, покращенню організації довідкового апарату, модернізації матеріально-технічної бази, розширенню структури бібліотеки. Було впроваджено масову та групову видачу навчальної літератури, розпочато видання бібліографічних покажчиків. Ці роки можна охарактеризувати як роки стабілізації та вдосконалення бібліотечних процесів.

На початку 1990-х років бібліотека переживала труднощі, викликані соціально-економічними перетвореннями в країні. Однак, персонал бібліотеки у складних умовах зміг не тільки зберегти фонд, але й збільшити його. На 1 січня 1993 року фонд налічував близько 700 тисяч примірників.

У 2000-х роках відбувся переїзд до нового корпусу, а у 2003 році в бібліотеці розпочався процес комп'ютеризації, було створено новий інформаційний відділ, активно впроваджуються інноваційні процеси, формується електронний каталог та інші ресурси.

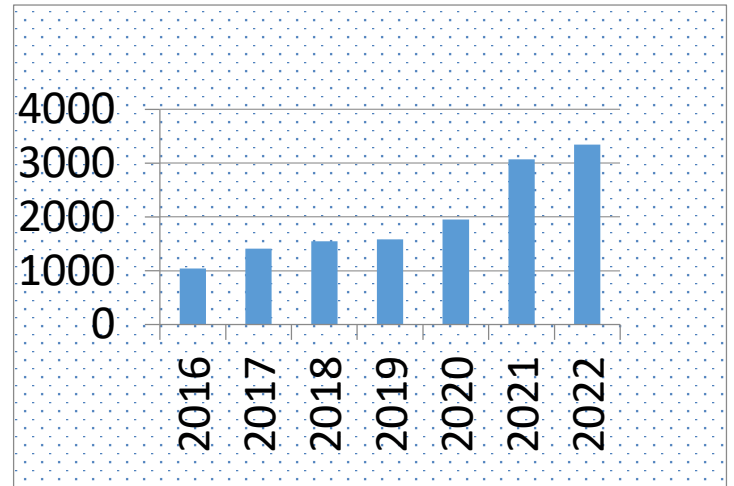
На сьогоднішній день фонд бібліотеки складає більш ніж 740 тисяч примірників. До складу фонду входять : навчальні, наукові, науково-популярні, художні, довідкові видання українською та іноземними мовами.

Поряд із традиційними (паперовими) формуються електронні ресурси. Створені 22 власні бази даних. Бібліотека надає доступ до електронних версій журналів, до міжнародних баз даних Scopus, Web of Science, ScienceDirect.

З 2016 року працює репозитарій (більше 3 300 од. записів). Основною метою електронного архіву є популяризація творчих здобутків наукової спільноти університету в цифровому середовищі.

У 2017 році наш репозитарій отримав індивідуальний номер ISSN.

У зв'язку із впровадженням в практику роботи нових інформаційних

технологій, а також привернення уваги до бібліотечних подій був створений сайт, який є джерелом інформації про бібліотеку та засобом її популяризації.

Стрімкий розвиток технологій відкриває бібліотеці можливість збереження друкованої спадщини для майбутніх поколінь - це оцифрування найбільш цінних документів і створення електронних колекцій.

Фонд рідкісної і цінної книги нашої бібліотеки створено при ретельному перегляді фондів та каталогів. Унікальним є зібрання на іноземних мовах, яке представлено виданнями XVIII-XIX століть англійською, німецькою, французькою, польською, італійською та іншими мовами.

У планах нашої бібліотеки продовжити роботу з фондом рідкісних книг і приступити до більш поглибленого їх вивчення. Так, на деяких виданнях є екслібриси, дарчі написи, рукописні позначки. Ми сподіваємося, що дослідження таких відміток допоможе простежити історію книги.

Наступним етапом роботи є підготовка бібліографічного та наукового опису кожного документа. Не менш важливим у діяльності бібліотеки є популяризація книжкових пам'яток.

Бібліотека ОДАУ в 2019 році розпочала знайомити читачів зі стародруками та рідкісними виданнями, які має у своєму фонді. Було створено віртуальний музей стародруків на сайті бібліотеки. Перші виставки були присвячені польській, італійській та французькій книзі XIX - початку XX століття.

Зібрати і систематизувати рідкісні цінні видання - це тільки половина справи. Набагато складніше їх зберегти. Зберегти, щоб надати нинішнім та майбутнім поколінням можливість вивчати в оригіналі праці, які є культурним і науковим надбанням.

Хотілося б зазначити, що всі досягнення були б неможливі без кропіткої роботи, професіоналізму, відповідальності, а головне – любові до своєї справи співробітників. Всіх тих, хто самовіддано працював в бібліотеці в період її народження, становлення та розвитку, незалежно від посади, і всіх тих, хто працює сьогодні.

Відзначивши своє сторіччя, наша бібліотека з оптимізмом дивиться в майбутнє, з надією на ефективне вирішення всіх своїх завдань.

Література

1. Вісті Одеського Сільсько-Господарського Інституту: зб. наук. праць. 1925-1926. Вип. 1. 226 с.
2. За сільськогосподарські кадри (газета). 1986. (№ 13). 2 квітня. URL : http://dglb.nubip.edu.ua/handle/123456789/7969?subject_page=1
3. Смирнов Н. Воспоминания старых библиотекарей. *Сокровищница культуры*: сб. статей / ред.: В. Загоруйко. Одесса : б. в., 1958. Вып. 2. С. 129-131. URL : http://catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec/NashiVid/sNaykVidan/361393.pdf
4. Одеський державний аграрний університет: історичне презентаційне видання. Київ : Логос, 2014. 279 с.